

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان

اعلام شده در قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مورخ ۲۰ دسامبر ۱۹۹۳ مجمع عمومی
مجمع عمومی،

باشناسایی نیاز فوری برای اجرای جهانی حقوق و اصول مربوط به برابری، امنیت، آزادی، شرافت و حیثیت تمامی انسانها در مورد زنان،

باتوجه به این که این حقوق و اصول در اسناد بین‌المللی، از جمله اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان و کنوانسیون علیه شکنجه و سایر رفتار یا مجازات بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز، گرامی داشته شده،

با شناسایی این که اجرای موثر کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان به حذف خشونت علیه زنان کمک خواهد کرد و این که اعلامیه حذف خشونت علیه زنان، که در قطعنامه حاضر اعلام و ارائه شده، آن فرآیند را تقویت و تکمیل خواهد کرد،

با ابراز نگرانی از این که خشونت علیه زنان مانع تحقق برابری، توسعه و صلح، آن گونه که در برنامه‌های آینده‌نگرانه ناپروبی برای پیشبرد زنان به رسمیت شناخته شده، که در آن مجموعه ای از تدابیر برای مبارزه با خشونت علیه زنان توصیه شد، و برای اجرای کامل کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان،

با تأیید این که خشونت علیه زنان نقض حقوق و آزادی‌های بنیادی زنان را تشکیل می‌دهد و به برخورداری آنان از آن حقوق و آزادی‌ها لطمه می‌زند یا آنها را خنثی می‌کند، و با نگرانی درباره ناکامی دیرینه برای محافظت و ترویج آن حقوق و آزادی‌ها در مورد پیشگیری از خشونت علیه زنان،

با شناسایی این که خشونت علیه زنان نشانه رابطه قدرت تاریخی نابرابر بین مردان و زنان است، که به سلطه و خشونت مردان بر زنان و به پیشگیری از پیشرفت کامل زنان منجر شده، و این که خشونت علیه زنان یکی از ساز و کارهای حیاتی اجتماعی است که بر اثر آن زنان در مقایسه با مردان مجبور به قرار گرفتن در موقعیت زیردست می‌شوند،

با ابراز نگرانی از این که بعضی از گروه‌های زنان، زنان متعلق به گروه‌های اقلیت، زنان بومی، زنان آواره، زنان مهاجر، زنان ساکن جوامع روستایی یا دور دست، زنان تهیدست، زنان ساکن آسایشگاه‌ها و خانه‌های سالمندان یا تحت بازداشت، کودکان مؤنث، زنان معلول، زنان کهنسال، و زنان گرفتار در موقعیت‌های مناقشه مسلحانه، به ویژه در برابر خشونت آسیب‌پذیر هستند،

با یادآوری نتیجه‌گیری پاراگراف ۲۳ ضمیمه قطعنامه ۱۹۹۰/۱۵ مورخ ۲۴ مه ۱۹۹۰ شورای اقتصادی و اجتماعی دایر بر شناسایی این امر که خشونت علیه زنان در خانواده و اجتماع رایج است و ربطی به میزان درآمد، طبقه و فرهنگ ندارد و باید اقدامات فوری و موثر برای حذف وقوع آن انجام شود،

همچنین با یادآوری قطعنامه ۱۹۹۱/۱۸ مورخ ۲۰ مه ۱۹۹۱ شورای اقتصادی و اجتماعی، که شورا در آن ایجاد ساختاری برای سندی بین‌المللی را پیشنهاد کرد که با صراحت به مساله خشونت علیه زنان بپردازد،

با استقبال از نقشی که جنبش‌های زنان برای جلب توجه بیشتر به ماهیت، شدت و اهمیت مساله خشونت علیه زنان ایفا می‌کنند،

با نگرانی از این که فرصت‌ها برای رسیدن زنان به برابری حقوقی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در جامعه، از جمله با خشونت مداوم و رایج محدود می‌شود،

با ایمان به این که با توجه به مطالب فوق نیاز به تعریفی روشن و فراگیر درباره خشونت علیه زنان، اعلامیه‌ای روشن و آشکار درباره حقوقی که باید اعمال شوند تا حذف خشونت علیه زنان در تمامی اشکال آن تضمین شود، تعهدی به وسیله کشورها در زمینه پذیرش مسئولیت‌های خود، و تعهدی به وسیله کل جامعه بین‌المللی برای حذف خشونت علیه زنان وجود دارد.

به صورتی جدی اعلامیه حذف خشونت علیه زنان را اعلام می‌دارد و تأکید می‌کند تلاش‌های لازم به عمل آید تا همگان از آن اطلاع یابند و به آن احترام بگذارند:

ماده ۱

برای مقاصد این اعلامیه، عبارت «خشونت علیه زنان» یعنی هر اقدام خشن متکی برجنسیت است که منجر به آسیب یا رنج جسمی، جنسی یا روانی نسبت به زنان، از جمله تهدید انجام چنین اعمالی، محرومیت اجباری یا خودسرانه از آزادی، چه در زندگی عمومی یا خصوصی شود یا احتمال دارد منجر شود.

ماده ۲

باید بدانیم خشونت علیه زنان شامل اعمال زیر است اما محدود به آنها نیست:

(الف) خشونت جسمی، جنسی و روانی که در خانواده انجام شود، از جمله کتک زدن، سوءاستفاده جنسی از کودکان مونث در خانواده، خشونت مربوط به جهیزه، برقراری رابطه جنسی اجباری در زندگی زناشویی، ختنه زنان و سایر روش‌های سنتی زیانبار برای زنان، خشونت در خارج از چارچوب ازدواج و خشونت ناشی از بهره‌کشی؛

(ب) خشونت جسمی، جنسی و روانی که در جامعه رخ می‌دهد، از جمله تجاوز، سوءاستفاده جنسی، آزار و ارباب جنسی در محل کار، در موسسات آموزشی و هر جای دیگر، قاچاق زنان و فحشای اجباری؛

(ج) خشونت جسمی، جنسی و روانی به وسیله دولت یا ناشی از اعضاء دولت، و در هر جا که رخ دهد.

ماده ۳

زنان استحقاق برخورداری برابر از کلیه حقوق بشر و آزادی‌های بنیادی در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی یا هر زمینه دیگری و قرار گرفتن تحت حمایت این حقوق را دارند. این حقوق عبارت از، از جمله، موارد زیر است.

(الف) حق زیستن؛

(ب) حق برابری؛

(ج) حق آزادی و امنیت انسان؛

(د) حق برخورداری برابر از حمایت قانون؛

(ه) حق آزاد بودن از کلیه اشکال تبعیض؛ (حق قرار نداشتن در معرض هیچ نوع تبعیض)

(و) حق برخورداری بودن از عالی‌ترین معیارهای قابل حصول سلامت و بهداشت جسمی و روانی؛

(ز) حق برخورداری از شرایط عادلانه و مساعد کار؛

(ح) حق قرار نگرفتن در معرض شکنجه، یا سایر رفتار یا مجازات بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز.

ماده ۴

کشورها باید خشونت علیه زنان را محکوم کنند و نباید به هیچ دستاویز مربوط به رسم، سنت یا دین برای اجتناب از تعهدات خود در زمینه حذف خشونت متوسل شوند. کشورها باید با استفاده از کلیه امکانات مقتضی و بدون تاخیر سیاست حذف خشونت علیه زنان را دنبال کنند و به این منظور باید:

(الف) تایید و تصدیق یا پیوستن به کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان یا حذف هر قید و شرطی برای این کنوانسیون را، هر جا که چنین نکرده‌اند، مورد بررسی قرار دهند؛

(ب) از شرکت در خشونت علیه زنان خودداری کنند؛

(ج) برای جلوگیری از ارتکاب به اعمال خشونت آمیز علیه زنان، تحقیق درباره آن، و مجازات عاملان آن، اعم از دولت‌ها یا اشخاص عادی، براساس قوانین ملی تلاش لازم به عمل آورند؛

(ج) برای مجازات و جبران و اصلاح بی‌عدالتی‌های تحمیل شده به زنانی که در معرض خشونت قرار دارند، مجازات‌های کیفری، مدنی، کاری و اداری در قوانین ملی در نظر بگیرند؛ برای زنانی که در معرض خشونت قرار دارند باید سازوکارهای اجرای عدالت و، همان گونه که در قوانین ملی پیش‌بینی شده، امکان دادخواهی عادلانه و موثر برای آسیب و زنجی که برده‌اند، فراهم کنند؛ کشورها به علاوه باید حقوق زنان را برای تقاضای خسارت از طریق چنین سازوکارهایی به آنان اطلاع دهند؛

(ه) امکان تهیه و تدوین برنامه‌های اقدام ملی برای افزایش حمایت از زنان در برابر هر شکل از خشونت، یا گنجاندن مفاد برای این منظور را در برنامه‌های اقدام موجود، و هر جا مناسب باشد، با در نظر گرفتن همکاری‌هایی که سازمان‌های غیردولتی می‌توانند انجام دهند، به‌ویژه سازمان‌هایی که با موضوع خشونت علیه زنان ارتباط دارند، مورد بررسی قرار دهند؛

(و) شیوه‌های پیشگیرانه و کلیه تدابیر با ماهیت حقوقی، سیاسی، اداری و فرهنگی را که حمایت از زنان را در برابر هر شکل از خشونت افزایش می‌دهد به روشی فراگیر ایجاد، و اطمینان حاصل کنند به علت عدم حساسیت قوانین نسبت به ملاحظات جنسیتی، و روش‌های اجرا یا مداخلات دیگر، قربانی شدن زنان تکرار نشود؛

(ز) برای تضمین این که زنانی که در معرض خشونت قرار دارند و، هر جا مناسب باشد، فرزندان آنان از کم‌ک‌های تخصصی مانند توانبخشی و بازپروری، یاری در زمینه مراقبت و نگهداری از کودکان، مداوا، مشاوره، و خدمات بهداشتی و اجتماعی، تسهیلات و برنامه‌ها، و همچنین ساختار حمایتی، تا حداکثر میزان ممکن با توجه به منابع موجود خود، و هر جا لازم باشد، براساس معیارهای همکاری بین‌المللی، برخوردار شوند فعالیت کنند، و کلیه اقدامات مناسب دیگر را برای حمایت و افزایش ایمنی و بازپروری و توانبخشی جسمی و روانی آنان انجام دهند؛

(ح) در بودجه دولت منابع کافی را برای انجام فعالیت‌ها در زمینه حذف خشونت علیه زنان بگنجانند؛

(ت) اقداماتی برای تضمین این امر انجام دهند که ماموران اجرای قانون و مقامات دولتی مسئول اجرای سیاست‌ها در زمینه پیشگیری، تحقیق و مجازات عوامل خشونت علیه زنان تحت آموزش‌هایی قرار گیرند که آنان را نسبت به نیازهای زنان حساس کند؛ (س) کلیه تدابیر لازم را، به ویژه در زمینه آموزش، به عمل آورند تا الگوهای اجتماعی و آموزشی رفتار مردان و زنان را تغییر دهند و اصلاح کنند تا پیشداوری‌ها، رویه‌ها و عادات عرفی و کلیه رویه‌ها و عادات دیگر مبتنی بر اندیشه بدتر یا بهتر بودن هر یک از دو جنسیت و مبتنی بر نقش‌های کلیشه‌ای و قالبی برای مردان و زنان حذف شود؛

(ک) از انجام تحقیقات حمایت کنند، اطلاعات و آمار، به‌ویژه در ارتباط با خشونت داخلی و خانوادگی، مربوط به رواج اشکال متفاوت خشونت علیه زنان جمع‌آوری و تدوین کنند و تحقیق درباره دلایل، ماهیت، اهمیت و حساسیت و عواقب خشونت علیه زنان و درباره تاثیر تدابیر اجرا شده در پیشگیری و جبران خسارت خشونت علیه زنان را تشویق کنند؛ این آمار و یافته‌های تحقیق برای اطلاع همگان منتشر خواهد شد؛

(ل) تدابیری در جهت حذف خشونت علیه زنانی که در مقابل خشونت آسیب‌پذیر هستند، به عمل آورند؛

(م) در ارائه گزارش‌هایی که براساس اسناد و مصوبه‌های مربوط به حقوق بشر سازمان ملل ملزم به ارائه آنها هستند، اطلاعات مربوط به خشونت علیه زنان و تدابیر به عمل آمده برای اجرای اعلامیه حاضر را بگنجانند؛

(ن) ایجاد و تدوین رهنمودهای مناسب برای یاری به اجرای اصول تعیین شده در اعلامیه حاضر را تشویق کنند؛

(س) نقش مهم جنبش‌های زنان و سازمان‌های غیردولتی سراسر جهان را در افزایش آگاهی نسبت به مشکل خشونت علیه زنان و کاهش این مشکل به رسمیت بشناسند؛

(ع) کار جنبش‌های زنان و سازمان‌های غیردولتی را تسهیل و تقویت کرده و با آنها در سطوح محلی، ملی و منطقه‌ای همکاری کنند؛

(ف) سازمان‌های بین‌دولتی منطقه‌ای را که عضو آن هستند تشویق کنند تا مساله حذف خشونت علیه زنان را تا آنجا که مناسب است در برنامه‌های خود بگنجانند.

ماده ۵

ارگان‌ها و کارگزاری‌های تخصصی نظام ملل متحد، در محدوده حوزه‌های صلاحیت مربوط به خود، باید به شناسایی و تحقق حقوق و اصول تعیین شده در اعلامیه حاضر مساعدت کنند و به این منظور باید از جمله اقدامات زیر را انجام دهند:

(الف) همکاری منطقه‌ای و بین‌المللی را با توجه به تعریف برنامه‌های منطقه‌ای به منظور مبارزه با خشونت، تبادل تجربه‌ها و تامین مالی برنامه‌ریزان مربوط به حذف خشونت علیه زنان تقویت کنند؛

(ب) نشست‌ها و گردهمایی‌ها برای ایجاد و افزایش آگاهی بین همه اشخاص نسبت به موضوع حذف خشونت علیه زنان را ترویج و از آنها حمایت کنند؛

(ج) هماهنگی و مبادله در داخل نظام ملل متحد بین نهادهای معاهده حقوق بشر را برای رسیدگی موثر به مساله خشونت علیه زنان تقویت کنند؛

(د) در تجزیه و تحلیل‌هایی که به وسیله سازمان‌ها و نهادهای نظام ملل متحد درباره روندها و مشکلات اجتماعی تهیه شده، مانند گزارش‌های ادواری درباره اوضاع اجتماعی جهان، بررسی گزارش‌ها در زمینه خشونت علیه زنان را بگنجانند؛

(ه) هماهنگی بین سازمان‌ها و نهادهای نظام ملل متحد را به منظور گنجاندن موضوع خشونت علیه زنان در برنامه‌های جاری، به ویژه با اشاره به گروه‌های زنان که به خصوص در برابر خشونت آسیب‌پذیر هستند، تشویق کنند؛

(و) تنظیم و تدوین رهنمودها یا دستورالعمل‌هایی در ارتباط با خشونت علیه زنان را، با توجه به تدابیری که در اعلامیه حاضر به آنها اشاره شده، ترویج و از آنها حمایت کنند؛

(ز) در اجرای ماموریت‌های خود در زمینه تحقق اسناد و مصوبه‌های مربوط به حقوق بشر، هر جا مناسب بود مساله حذف خشونت علیه زنان را مورد توجه قرار دهند؛

(ح) در رسیدگی به موضوع خشونت علیه زنان، با سازمان‌های غیردولتی همکاری کنند.

ماده ۶

هیچ چیز در اعلامیه حاضر نباید بر هیچ مقررات مناسب‌تری اثر بگذارد که در زمینه حذف خشونت علیه زنان ممکن است در مجموعه قوانین کشور مربوطه یا در هر کنوانسیون، معاهده بین‌المللی یا هر سند و مصوبه دیگری در کشوری در حال اجرا است.